

STUDIJA SLUČAJA: AGROBUDŽET U IZBORNOJ 2016. GODINI

I: UVOD: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je u izbornoj 2016. godini za projekte razvoja lokalne infrastrukture i socijalnih naknada staračkim gazdinstvima opredijelilo znatno više novca nego prethodne godine, koja je bila neizborna.

Agrobudžetom su takođe uvedena dva nova poljoprivredna programa za podršku farmerima. U ranijim izbornim ciklusima svi ti mehanizmi predstavljali su idealan način za uticaj na terenu radi izbornih potkupljivanja i ostvarivanje političke prednosti u ime vladajuće partije.

Ministar poljoprivrede prilikom jednog od susreta sa farmerima

II: ZA VODOVODE I RURALNI RAZVOJ 1,2 MILIONA EURA: U izbornoj 2016. godini Vlada Crne Gore je uvećala Agrobudžet za 1,3 miliona eura u odnosu na prethodnu godinu.¹ Naime, Agrobudžet za 2016. godinu vrijedan je 14,8 miliona eura, dok je u protekloj godini iznosio 13,5 miliona eura.²

Zakonom o budžetu za 2016. godinu,³ na programu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja koji se naziva „vodoprivreda“, za projekte lokalne infrastrukture projektovano je 550 hiljada eura, što je 60 hiljada više nego u prethodnoj godini. Ta sredstva se većinski usmjeravaju za izgradnju seoskih vodovoda.

Pored toga, na programu Ministarstva poljoprivrede koji nosi naziv „ruralni razvoj“, opredijeljeno je 820 hiljada eura, odnosno 20 hiljada više nego u 2015. godini, a sredstva sa te budžetske linije se uglavnom koriste za nabavku bistijerni, vodovodnog materijala, ili probijanje i nasipanje puteva.

Budžetska stavka	Zakon o budžetu za 2016. godinu	Zakon o budžetu za 2015. godinu	Razlika
Vodoprivreda	550.000	490.000	60.000
Ruralni razvoj	820.000	800.000	20.000

Tabela 1: Prikaz uvećanja novca za budžetske pozicije u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu

Kada je u pitanju izgradnja pojedinačnih vodovoda, Ministarstvo poljoprivrede je najveće sume od po 60 hiljada eura planiralo za gradnju seoskih vodovoda u Nikšiću (Lukovo, Vilusi, Orah i Rubeža) i Podgorici (Kakaricka gora, Gornji Mosor, Fundina i Kaluđerovo oko), dok će po 35 hiljada biti izdvojeno za opštine Danilovgrad, Herceg Novi, Šavnik i Petnjica.⁴

¹ Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2016. godinu - Agrobudžet („Službeni list Crne Gore“ broj 13/2016 od dana 24. februara 2016. godine)

² Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2015. godinu - Agrobudžet („Službeni list Crne Gore“ broj 13/2016 od dana 24. februara 2016. godine)

³ Zakon o budžetu Crne Gore za 2016. godinu („Službeni list Crne Gore“ broj 79/2015 od dana 31. decembra 2015. godine)

⁴ Program podsticanja projekata u vodoprivredi za 2016. godinu, februar 2016. godine

Za gradnju vodovoda na Cetinju planirano je 30 hiljada, za Plužine i Andrijevicu po 25 hiljada, Bijelo Polje 20 hiljada, Žabljak i Mojkovac po 15 hiljada, Bar, Berane, Plav i Pljevlja po 10 hiljada, a za Tivat 5 hiljada eura. Za sisteme za navodnjavanje na seoskom području planirano je 40 hiljada eura.

Vodovod:	Projektovana suma (u eurima):
Nikšić	60 hiljada
Podgorica	60 hiljada
Danilovgrad	35 hiljada
Herceg Novi	35 hiljada
Šavnik	35 hiljada
Petnjica	35 hiljada
Cetinje	30 hiljada
Plužine	25 hiljada
Andrijevica	25 hiljada
Bijelo Polje	20 hiljada
Žabljak	15 hiljada
Mojkovac	15 hiljada
Bar	10 hiljada
Berane	10 hiljada
Plav	10 hiljada
Pljevlja	10 hiljada
Tivat	5 hiljada

Tabela 2: Planirana izgradnja vodovoda u 2016. godini

III: DVA NOVA PROGRAMA ZA PODRŠKU FARMERIMA: Agrobudžetom za 2016. godinu Ministarstvo poljoprivrede je uvelo dva nova programa podrške farmerima za šta je opredijeljeno 780 hiljada eura. Prvi program od 700 hiljada eura odnosi se na podršku unapređenju stočnog fonda i podrazumijeva dodatna sredstva farmerima za nabavku novih grla stoke. Drugi program od 80 hiljada eura planiran je za podršku upravljanju stajskim đubrivom radi izgradnje bazena ili platoa za njegovo skladištenje.

IV: ZA SOCIJALU STARAČKIM DOMAĆINSTVIMA 600 HILJADA EURA: Kada su u pitanju pojedinačne budžetske stavke, najveće uvećanje u 2016. godini projektovano je na budžetskoj liniji za isplatu staračkih naknada, pa je za te namjene opredijeljeno 3,3 miliona eura, što je za oko 600 hiljada eura više nego u prošloj godini u kojoj je izdvojeno nepunih 2,7 miliona eura.⁵

Budžetska stavka	Agrobudžet za 2016. godinu	Agrobudžet za 2015. godinu	Razlika
Staračke naknade	3.300.000	2.650.000	650.000

Tabela 3: Prikaz uvećanja novca za staračke naknade u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu

Naime, zvanični podaci Ministarstva poljoprivrede pokazuju da je u decembru 2015. godine ukupan broj korisnika staračkih naknada iznosio 4.547 lica, dok je ukupna suma za decembarsku isplatu bila oko 228 hiljada eura, što znači da je na godišnjem nivou za ukupnu isplatu potrebno oko 2,7 miliona eura.⁶ Kada

⁵ Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2015. godinu - Agrobudžet („Službeni list Crne Gore“ broj 13/2016 od dana 24. februara 2016. godine)

⁶ Podaci sa sajta Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja od dana 25. decembra 2015. godine; link: <http://www.mpr.gov.me/vijesti/156407/lplata-starackih-naknada-za-decembar.html>

se uzmu u obzir te brojke jasno je da je u izbornoj 2016. godini Ministarstvo raspolaže sa dodatnih 600 hiljada eura za isplatu socijalne pomoći najugroženijim poljoprivrednim domaćinstvima, što predstavlja ogroman prostor za mogući politički uticaj na birače uoči izbora.

Pravo na staračku naknadu pripada nosiocu porodičnog poljoprivrednog domaćinstva, odnosno muškarcu sa 65 godina ili ženi sa navršениh 60 godina koji ne ostvaruju primanja po drugom osnovu. Visina staračke naknade je 50 odsto od najniže penzije u Crnoj Gori, koja je početkom 2016. godine iznosila 100 eura. Međutim, pored staračke naknade najugroženija seoska domaćinstva mogu ostvariti i pravo na jednokratnu pomoć na osnovu zahtjeva koji podržava lokalna samouprava, centri za socijalni rad ili Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

V: ZA KREDITE NA RASPOLAGANJU ČETIRI MILIONA EURA: U 2016. godini Ministarstvo poljoprivrede raspolaže sa kreditnim sredstvima u ukupnom iznosu od četiri miliona eura. Riječ je o dva kredita od kojih prvi iznosi tri miliona eura i odnosi se na dodatno finansiranje za Projekat Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede, poznatiji kao MIDAS, koji se od kraja 2015. godine realizuje pod nazivom IPARD like. Drugi kredit od milion eura ugovoren je sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede pri Ujedinjenim nacijama i namijenjen je za jačanje infrastrukture u ruralnim područjima.

Projekat MIDAS	3 miliona eura
Projekat jačanja infrastrukture u ruralnim područjima	1 milion eura

Tabela 3: U izbornoj godini četiri miliona eura

Program MIDAS realizovan je od 2009. godine i on podrazumijeva dodjelu kredita poljoprivrednicima, koji dobijaju bespovratna sredstva u iznosu od 50, odnosno 60 odsto planirane investicije. Nakon četiri objavljena poziva, MIDAS je trebalo da bude završen sredinom 2014. godine, ali ga je Vlada te godine produžila obezbjeđujući sredstva iz Investiciono razvojnog fonda.

Indikativno je da je Program bio produžen u godini u kojoj su održani lokalni izbori u većini crnogorskih opština, a raniji podaci MANS-a pokazali da je Investiciono razvojni fond u periodu prije raspisivanja lokalnih izbora iz MIDAS-a podijelio blizu 800 hiljada eura za 35 poljoprivrednih kredita u šest izbornih opština, od čega je polovina novca dodijeljena farmerima u Podgorici. U svim ostalim opštinama, u kojima 2014. godine nijesu održani lokalni izbori, u istom periodu dodijeljeno je svega osam kredita.⁷

*Autor: Istraživački centar MANS
Podgorica, mart 2016. godine*

⁷ <http://www.mans.co.me/wp-content/uploads/mans/publikacije/sprovođenjeizbornihzakona/SprovođenjeizbornihZakona.pdf>